

استقلال قضات

در پرتو قوانین داخلی و حقوق اساسی ایران

علی اصغر ربیع پور
مدرس دانشگاه و قاضی دادگستری

نیما نوروزی
پژوهشگر حقوق

نشر گنجورد

سرشناسه	: ربیع پور، علی اصغر، ۱۳۳۸-
عنوان قراردادی	: ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: استقلال قضاات در پرتو قوانین داخلی و حقوق اساسی ایران / علی اصغر ربیع پور، نیما نوروزی.
مشخصات نشر	: تهران: گنجور، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۹۳ ص. ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م.
شابک	: 978-622-302-063-6 : ۵۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۹۱] - ۹۳.
موضوع	: استقلال قضایی -- ایران Judicial independence -- Iran قاضیان -- ایران Judges -- Iran
شناسه افزوده	: نوروزی، نیما، ۱۳۲۶ -
رده بندی کنگره	: KMH۱۶۱۲
رده بندی دیویی	: ۳۴۷/۵۵: ۱۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۷۳۹۶۶۳
وضعیت رکورد	: فیبا

آدرس: تهران، میدان انقلاب، ابتدای کارگر جنوبی، کوچه شهدای ژاندارمری، پلاک ۱۲۷

تلفن: ۰۹۱۲۰۶۱۷۲۸۳ - ۰۲۱۶۶۴۹۱۰۵۶

سایت انتشارات: www.ganjoorpub.ir

استقلال قضاات در پرتو قوانین داخلی و حقوق اساسی ایران

مولفان: علی اصغر ربیع پور، نیما نوروزی

ناشر: گنجور

صفحه آرا: هاجر اسفندیاری

طراح جلد: گنجور

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۰۲-۰۶۳-۶

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است

پیشگفتار

مردم در آغاز یک دسته بودند و اختلافی در میان آنها وجود نداشت کم کم دسته ها و قبایل بوجود آمدند و چون که بخاطر گذارندن زندگی رزومره با یکدیگر داد و ستد داشتند اختلافات و تضادهایی در میان آنها پدیدار شد که باید رفع خصومت می شد. هر گاه اختلاف در میان خانواده بود رییس خانواده رفع خصومت می کرد و اگر بین دو نفر در اجتماع اختلافی پیش می آمد ابتدائاً ممکن بود طرفین خودشان توافق کنند یا اینکه شخص ثالثی را برای داوری بین خود انتخاب کنند و شخص منتخب طرفین باید با رعایت بی طرفی و از روی عدالت و راستی قضاوت می نمود و معمولاً به اشخاصی رجوع می کردند که از نقطه نظر اجتماعی در موقعیت بالاتری باشد این افراد در اجتماعات بیشتر روحانیون و پادشاهان بودند روحانیون بدلیل اینکه کمتر در امور عادی و دنیوی دخالت می کردند مورد اعتماد مردم بودند و شاه نیز بعلت بعه و قدرتی که بر افراد جامعه داشت خواه نا خواه به عنوان قیسه دهنده اختلاف لقب گرفته بود و با توجه به اینکه شاه به تنهایی نمی توانست رفع اختلاف نماید مردم برای تسریع در احقاق حق خود به روحانیون و علماء دینی و آگاهان و مطلعین روی آوردند و این افراد موثق و قابل اعتماد بودند و عمده دلیل این اعتماد استقلال اندیشه و رأی و قضات بی طرفانه آنها بود و این استقلال برای شخص قاضی امری فطری و از اعتقادات قلبی انسان بوده است و یا تکامل اجتماعات انسانی به عنوان اصلی اجتناب ناپذیر در دستگاه قضایی هر کشور جایگاه ویژه ای پیدا کرد. استقلال در تصمیم گیری لازمه قضاوت است و استقلال دادرس امنیت قضایی را تضمین می کند. و با اعتماد به مصونیت و

امنیت شغلی به حمایت از حق و درگیری با فشارها و افراد صاحب نفوذ می پردازد هسته مرکزی دستگاه تأمین کننده عدالت هر کشور، دادگستری است که مرکب از عده ای اقتصاد می باشد که دادرسان واقعی جامعه می باشند و باید مستقل و بی طرف باشند تا بتوانند وظیفه خطیر و سنگین خود را به نحو احسن انجام دهند. استقلال قضایی، و افکار عمومی را شامل می شود. وقتی شخصی پس از طی مراحل مختلف به تصدی شغل قضات رسید شأن قضاوت و موقعیت و جایگاه ویژه آن اقتصاد دارد که چنین فردی مصونیت شغل داشته باشد و با این تضمین قاضی عدالت گستر جامعه خویش خواهد بود

دین اسلام در چهارده قرن پیش اصل فوق الذکر را به رسمیت شناخته است و برای آن ارزش والا قائل شده است در کشور مار ایران پس از بروز اندیشه های قانون خواهی و ارد قانون اساسی و متون مدون قانونی گردید هدف از این تحقیق بررسی استقلال قضات در قوانین و مقررات کشور ایران است که بنییم روند قانونگذاری در مورد این اصل چگونه است و چه راه هایی و مکانیسم هایی را برای حفظ این اصل پیش بینی نموده اند.

از آنجا که دین مبین اسلام یکپاز اولین ادیان تعیین کننده اصل استقلال قضات بوده است در بخشی اول پس از ارائه تعاریف قضاوت به بررسی این اصل در اندیشه و متون اسلامی خواهیم پرداخت و در ادامه مباحث این بخش به بررسی استقلال قوه قضاییه می پردازیم و در بخش دوم مسیر تحول قوانین و مقررات در مورد اصل استقلال قضات مورد تحقیق و پژوهش قرار خواهد گرفت و در بخش پایانی مسئولیت، مصونیت و تعقیب انتظامی قضات مورد بررسی قرار خواهد گرفت قسمت اخیر این تحقیق نیز نتیجه گیری می باشد.

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۵
فصل اول / اهمیت و استقلال قضایی در نظام حقوقی اسلام.....	۹
قضاوت در اسلام	۹
حوزه علمی قاضی تحکیم	۱۳
اهمیت قضاوت	۱۴
استقلال قضایی در اسلام	۲۰
مفهوم استقلال قضایی	۲۰
استقلال در متون انسانی	۲۳
فصل دوم / استقلال قوه قضائیه	۲۷
مقدمه	۲۷
قوه قضائیه	۲۸
تعریف نهاد قضایی و اصول اساسی استقلال قوه قضائیه	۲۸
تفکیک قوا	۳۱
بررسی مسیر تحول قضاوت در قوانین ایران	۳۶
فصل سوم / شاخص های استقلال قضاوت و بررسی آن.....	۳۷
مقدمه	۳۷
تعریف و توضیح شاخصهای استقلال قضاوت	۳۸
شاخص عدم نفوذ و تأثیر پذیری قضاوت	۳۸
شاخص منع عزل قضاوت	۳۹
شاخص منع تغییر و انتقال قضاوت	۴۲
عدم نقض رأی قاضی	۴۳

۴۴	تمکن مالی قضات
۴۵	وظایف و تکالیف قضات در حفظ استقلال قضایی
۴۵	بررسی استقلال قضات در قوانین اساسی
۴۶	استقلال قضات در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۶۱	استقلال قضات در قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران
۶۷	مسئولیت، مصونیت و تعقیب انتظامی قضات
۶۹	فصل چهارم / مسئولیت و مصونیت قضات
۶۹	مقدمه
۷۰	مسئولیت کیفری قضات و مصونیت آنها
۷۲	مسئولیت مدنی قضات و مصونیت آنها
۷۹	فصل پنجم / تخلفات و تعقیب انتظامی قضات
۷۹	مقدمه
۸۰	تخلفات قضات
۸۶	نگاهی کلی بر استقلال قضات
۹۱	منابع و مأخذ